

4. oktoober 2022

Lahend 58342/15 - õiglane kohtupidamine

De Legé vs. Holland

Artikkel 6-1

Asjaolud

2005. aastal sai Hollandi maksu- ja tolliamet oma Belgia kolleegidelt teavet Hollandi residentide pangakontode kohta, mis olid Luksemburgis X pangas ja, mis sisaldasid nende kontode saldosisid 21. detsembril 1994, 5. septembril 1996 ja 28. novembril 1996. Kontoteave oli pangast varastatud ja saadi Belgias kriminaaluurimise käigus. Selle teabe põhjal tuvastas Hollandi maksu- ja tolliamet kaebaja ühe kontoomanikuna.

2007. aastal palus maksuinspektor kaebajal deklareerida kõik tema pärast 31. detsembrit 1994 asunud välisriigi pangakontod ja esitada koopiad kõikidest asjakohastest pangakonto väljavõtetest, mis hõlmasid ajavahemikku 1. jaanuarist 1995 kuni 31. detsembrini 2000. Kaebaja kasutas enese mittesüstamise privileegi ja teavitas, et ta seetõttu seda teabenõuet ei täida.

Seejärel tegi maksuinspektor 1995. ja 1996. aasta kohta maksukorrektsioonid ning määras kaebajale maksutrahvid. Samal ajal kui kaebaja vaidlustas maksuinspektori esitatud dokumendid ja lükkas ümber järelduse, et ta on tahtlikult rikkunud maksuseadust, kohustati teda vastama, kas tal oli pärast 31. detsembrit 1995 olnud pangakontosid välismaal, ja kui jah, siis esitama teabe nende kontode kohta ja koopiad kõikidest asjaomas(t)e konto(de) väljavõtetest aastatel 1996–2000. Kaebajal oli 14 päeva selle korralduse täitmiseks. Vastasel juhul tuli tal tasuda sunniraha 5 000 eurot iga järgneva päeva või osa täitmata jätmise eest (maksimaalselt 50 000 eurot). Sunniraha hoiatuse peale kaebaja ja ta abikaasa esitasid nõutud andmed, mille tulemusel korregeeriti kaebajale määratud maksu, viiviseid ja trahve. Kaebaja polnud olukorraga rahul ja kaebas selle otsuse kohtusse.

Siseriiklikud kohtud leidsid kokkuvõtvalt, et maksuamet määras kaebajale maksu, viivised ja trahvi õigesti, kuid vähendas neid mõistliku menetlusaja rikkumise tõttu.

EIK-sse pöördudes tugineb kaebaja artiklile 6 ja leiab, et teda sunniti enda vastu esitama tõendeid, millega rikuti tema enese mittesüstamise privileegi (*nemo tenetur*).

EIK seisukohad

EIK leidis kokkuvõtvalt, et kaebaja Luksemburgis asuva kontoga seotud pangaväljavõtete ja portfelli kokkuvõtete kasutamine ei kuulu enese mittesüstamise vastase privileegi kaitse alla. Need olid juba olemas olnud dokumendid, millest ametiasutused olid teadlikud, kuna oli juba kindlaks tehtud, et kaebajal oli asjaomasel ajal Luxembourgis pangakonto. Seetõttu ei saa väita, et ametivõimud oleksid osalenud „püügiretkel”, kui nad olid algatanud lühiajalise ettekirjutuse menetluse, millega sooviti kohustada kaebajat esitama selle kontoga seotud teatud dokumendid. Antud korralduses oli konkreetselt märgitud, millised dokumendid kaebaja peab esitama. EIK leidis, et käesolevat kohtuasja saab seega eristada kohtuasjadest [J.B. vs. Šveits](#) ja [Chambaz vs. Šveits](#), mille puhul oli otsitud „kõiki dokumente”. EIK märkis ka, et sunnirahade määramine, mida kaebaja oleks kandnud, kui ta ei oleks korraldust täitnud, ei oleks kujutanud endast EIÖK artikkel 3 rikkumist. EIK järeldas, et eelnimetatud dokumentide kasutamise tõttu ei jäänud kaebaja ilma õiglasest kohtupidamisest. EIK leidis, et seetõttu ei esine käesolevas asjas EIÖK artikkel 6-1 rikkumist.

---

¹ Lühiülevaates kajastatud lahendite valiku aluseks on EIK enda otsingumootoris avaldatud Legal Summary'd.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

04. oktoober 2022

Lahendid 16358/18 ja 34964/18 - tsiviilõigused - ja kohustused

Angerjäv and Greinoman vs. Eesti

Artiklid 6 ja 8

Asjaolud

Kaks sarnase sisuga ja seetõttu EIK-s ühte menetluse liidetud kaebust said alguse sellest, et tsiviilasju lahendanud kohtunikud kõrvaldasid vandeadvokaatidest kaebajad erinevatel põhjustel asjade menetlusest. Kohtunikud heitsid muu hulgas ette korrektsete menetlusdokumentide esitamata jätmist, esindatava huvidega arvestamata jätmist, kohatut käitumist, menetluse takistamist. Kaebajatel ei olnud võimalik esitada kohtule vastuväiteid või selgitusi. Kaebajate kaebused ei olnud nende jaoks edukad. Seadus ei näinud ette võimalust vaidlustada selliseid määrusi. Kohtud ei pidanud kaebeõiguse puudumist ka põhiseadusvastaseks. Ühel kaebajatest lubati kliendi taotlusel jätkata tema esindamist ringkonnakohtumenetluses. Advokatuuri aukohus ei leidnud vandeadvokaatide tegevuses distsiplinaarsüütegu.

EIK-sse pöördudes tuginevad kaebajad artiklile 6 ja 8 ning kaebavad selle üle, et neil ei olnud võimalik vaidlustada nende suhtes tehtud otsuseid, millega nad eemaldati kohtumenetlusest. Samuti kahtlevad kaebajad kohtunike erapooletuses ning kaebavad ka saamata jäänud tulu ja sellest tuleneva maine kahjustamise üle.

EIK seisukohad

Artikkel 6-1

EIK leidis, et artikkel 6 lõige 1 ei ole kohaldatav ei „kriminaalsüüdistust“ (nagu leidis esimene kaebaja) ega „tsiviilõigusi“ puudutavas osas (nagu leidis teine kaebaja). Artikli 6 mõistes „kriminaalsüüdistuse“ üle otsustamisega ei olnud tegemist, kuna kaebajaid ei kõrvaldatud menetlusest tegevuse pärast, mis oleks Eesti õiguse kohaselt või olemuslikult vaadeldav kuriteona. Menetlusest kõrvaldamisel ei olnud tõsiseid tagajärgi. „Tsiiviilõiguste“ üle otsustamisega seoses tuletas EIK meelde varasemat kohtupraktikat, mille kohaselt on õigus advokaadina praktiseerida tsiviilõigus; et distsiplinaarmenetlus, milles on kaalul õigus jätkata advokaadina tegutsemist, kujutab endast vaidlust tsiiviilõiguste üle artikli 6 lõike 1 tähenduses. Praegusel juhul ei kõrvaldatud kaebajaid menetlusest distsiplinaarmenetluse tulemusena. Tegemist oli üksiku tsiviilasja menetluse käigus kohase ja sujuva õigusemõistmise huvides tehtud menetlustoiminguga. Advokaadina praktiseerimise õigust ulatuslikumalt piiravaid sanktsioone oli võimalik rakendada sellele sammule järgnevas distsiplinaarmenetluses. Aukohtumenetluses olid aga olemas vajalikud menetluslikud tagatised koos õigusega langetatavaid otsuseid kohtus vaidlustada. Menetlusest kõrvaldamine üksikus kohtumenetluses ei määra ette ära aukohtumenetluse tulemust. Veel rõhutas kohus, et otsustav on menetlusest kõrvaldamise mõju õigusele advokaadina tegutseda. Praegusel juhul ei toonud menetlusest kõrvaldamine kaasa üldist keeldu esindada kliente kohtutes, vaid nende kõrvaldamise ühest käimasolevast kohtumenetlusest, milles nad esindasid konkreetset klienti. Kaebajatel oli endiselt võimalus sama klienti nõustada väljaspool kohtu (kliendisuhe ei lõppenud menetlusest kõrvaldamise tõttu), samuti pakkuda oma teenuseid kõigile teistele võimalikele klientidele ehk jätkata oma kutsealast tegevust.

Artikkel 8

EIK märkis, et kaebajaid ei visatud advokatuurist välja ja nende kutsetegevust ei peatatud, sest nad said esindada kliente muudes kohtumenetlustes – mida nad ka tegid. EIK leidis, et kaebajad ei ole esitatud ühtegi tõendit, mis viitaks sellele, et rahalised tagajärjed oleksid olnud neile nii olulised ja nende maine oleks saanud kahjustada nii, et see kuuluks artikkel 8 kohaldamisalasse. Seetõttu leidis EIK, et negatiivsed mõjud, mida vaidlustatud meetmed avaldasid kaebajate eraelule, ei olnud sellised, et need tingiksid asja arutamist artikkel 8 alusel. EIK leidis, et kaebajate kaebused selles osas on vastuvõetamatud.

Lahendile on lisatud eriarvamused.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

04. oktoober 2022

Lahend 8701/21 - üldine diskrimineerimiskeeld

Pinkas ja teised vs. Bosnia ja Hertsegoviina

Protokolli nr 12 artikkel 1

Asjaolud

Kaebajad, ülemkohtu 51 teenistujad, esitasid koos sama kohtu kohtunikega ühise tsiviilhagi, kus nad taotlesid toitlustuse, reiside ja perekonna lahkuminekku eest hüvitisi alates 2009. aastast üldise diskrimineerimiskeelu alusel, sest tollane (palga) õigusregulatsioon ei näinud neid hüvitisi neile ette. 2013. aastal tunnistas konstitutsioonikohus nende kaebuse alusel vastava õigusakti selle diskrimineeriva iseloomu tõttu põhiseadusega vastuolus olevaks. Nende ühine tsiviilhagi jagati kaheks hagejate erineva staatuste tõttu ning neid menetleti eraldi (teenistujad ja kohtunikud eraldi). Kaebajate nõue/hagi rahuldati ainult 2013. aasta jaanuari järgse perioodi osas, sest üldreegel nägi ette, et kui õigusakt kuulutatakse põhiseadusega vastuolus olevaks, siis ei ole sellel otsusel tagasiulatuvat jõudu. Kaebajad vaidlustasid selle otsuse. Varsti pärast seda tehti otsus ka kohtunike tsiviilhagi osas, kuid neile määrati hüvitised alates 2009. aasta märtsist. Kaebajad soovisid edutult tugineda sellele otsusele oma apellatsioonkaebuses. Nende kaebus jäeti rahuldamata.

EIK-sse pöördudes tuginevad kaebad artiklitele 6 ja 14 ning protokolli nr 1 artiklile 1 ja protokolli nr 12 artiklile 1.

EIK seisukohad

Artikkel 6-1

EIK analüüsis esmalt artikli 6-1 kohaldamist. EIK märkis, et kuigi kaebajate kaebuse tuum puudutas nende tsiviilkohtumenetluse tulemust, olid nad kaudselt kaevanud ka konstitutsioonikohtu poolt tehtud otsuse üle. EIK leidis, et artikli 6 lõiget 1 saab käesolevas asjas kohaldada.

Kaebajate tsiviilasjas tehtud otsuste käsitlemisel rõhutas EIK subsidiaarsuse põhimõtet ja nõustus konstitutsioonikohtuga, et need olid selgelt kooskõlas siseriikliku õigusega ega olnud seega meelevaldsed. Kuigi peaaegu identses kohtuasjas tehti vastupidine otsus kohtunike kohta, juhtus see mitu kuud pärast kaebajate asjas tehtud otsuse jõustumist. EIK leidis, et siseriiklikus kohtupraktikas ei esinenud „sügavaid ja pikaajalisi“ erinevusi, mis võiksid viia artikli 6 lõikes 1 sätestatud õiglase kohtupidamise nõude rikkumiseni.

Konstitutsioonikohus käsitles kaebajate esitatud lõplikku otsust kohtunike hüvitiste kohta oma kodukorra eeskirja reegli 22 lõike 3 alusel pigem uue kaebusena, mitte aga kohtuasjaga seotud õigusliku ja faktilise arenguna reegli 21 lõike 6 alusel. Konstitutsioonikohus leidis seega, et ta ei saanud seda arvesse võtta, kuna kaebajad olid talle nimetatud otsusest teatanud rohkem kui 60 päeva pärast viimase kohtuotsuse kuulutamist nende enda kohtuasjas. Sellega seoses rõhutas EIK, et reeglid, mis reguleerivad kaebuse formaalseid nõudeid ja kaebuse esitamise tähtaegu, on selgelt suunatud selleks, et tagada nõuetekohane õigusemõistmine ja eeskätt õiguskindlus. Kuigi konstitutsioonikohus ei olnud täpsustanud, miks ta otsustas käsitleda avaldust esimese ja mitte teise reegli alusel, ei olnud kaebajad kurtnud selle üle.

EIK järeldas, et EIÕK artikli 6-1 rikkumist ei esine.

Protokolli nr 12 artikkel 1

EIK leidis, et protokoll nr 12 artikkel 1 on kohaldatav käesoleval juhul. EIK märkis, et protokoll nr 12 artiklis 1 sisalduva mõiste "diskrimineerimine" tähendus oli mõeldud identsena EIÕK artiklist 14 tuleneva mõistega ning seetõttu ei ole põhjust kõrvale kalduda mõiste "diskrimineerimine" väljakujunenud praktikast. EIK leidis, et ülemkohtu teenistujad ja kohtunikud olid kaebuse seisukohast olnud sarnases olukorras, kuna taotletud hüvitiste osas kehtis mõlema kategooria avalike teenistujate suhtes sama õiguslik režiim. Asjaolu, et nende õiguslik seisund oli paljudes muudes aspektides erinev, ei omanud tähtsust. Kuna hüvitisi määrati erinevateks perioodideks, koheldi neid kahte riigiteenistujate kategooriat erinevalt. Siseriiklike kohtute arutluskäik ei põhinenud otseselt vaidlevate osapoolte tuvastataval tunnusel või „staatusel“, vaid oli sõnastatud neutraalselt. Samas ei olnud põhjust arvata, et siseriiklikel kohtutel oleks olnud diskrimineeriv kavatsus. Üldist poliitikat või meedet, millel on teatud rühmale ebasproportsionaalselt kahjulik mõju, võidakse aga pidada diskrimineerivaks isegi siis, kui see ei olnud konkreetselt sellele rühmale suunatud. Selline olukord võib tähendada "kaudset diskrimineerimist", mis ei eelda tingimata diskrimineerivat kavatsust.

Käesoleva kohtuasja eripäraks oli see, et kohtunikud ja kohtu teenistujad olid esitanud ühise tsiviilhagi, tuginedes samadele õigusnormidele, mis hiljem jagati kaheks hagejate erineva staatuse tõttu ja mille lõpplahendid olid erinevad. Sellest tulenevalt põhines see erinev kohtlemine „muul staatusel“ protokoll nr 12 artikli 1 tähenduses. Arvestades, et valitsus ega siseriiklikud kohtud ei olnud erinevat kohtlemist põhjendanud, ei olnud erineval kohtlemisel objektiivset ja mõistlikku põhjendust. Sellest tulenevalt tuvastas EIK protokoll nr 12 artikli 1 rikkumise.

EIK leidis, et igale kaebajale tuleb Bosnia ja Hertsegoviinal maksta mittevaralise kahju hüvitiseks 1000 eurot.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

04. oktoober 2022

Lahend 78017/17 - positiivsed kohustused

Mortier vs. Belgia

Artiklid 2 ja 8

Asjaolud

Kaebaja ema oli kannatanud kroonilise depressiooni all umbes 40 aastat. Septembris 2011 konsulteeris kaebaja ema professor D-ga ja teavitas teda oma kavatsusest kasutada eutanaasiat. Intervjuu lõpus jõudis professor järeldusele, et kaebaja ema on tõsiselt traumeeritud, tal on tõsine isiksuse- ja

meeleoluhäire ning, et ta ei usu enam paranemisse ega ravisse. Professor nõustus eutanaasiaseaduse alusel tema arstiks saama.

Aastatel 2011–2012 jätkas kaebaja ema professor D. ja teiste arstidega konsulteerimist seos eutanaasia protseduuriga. Selle protseduuriga seotud arstid soovitasid tal mitu korda oma lastega ühendust võtta, et teavitada neid oma eutanaasia soovist, kuid ta keeldus. 2012. aasta jaanuaris saatis ta aga neile meili, milles teavitas oma soovist surra eutanaasia teel. Tema tütar vastas, et austab ema soove. Toimiku järgi kaebaja ei vastanud sellele meilile. Seejärel jätkas ta arstidega kohtumist ja kordas oma soovi, et temale lastele ei helistataks, sest ta soovib vältida edasisi raskusi oma elus ja ta kartis, et nii lükkuks eutanaasia edasi. Siiski kirjutas ta 3. aprillil 2012 oma lastele hüvastijätukirja usaldusisiku juuresolekul.

19. aprillil 2012 viis professor D. avalikus haiglas läbi eutanaasia, kus olid kohal ka paar kaebaja ema sõpra. Järgmisel päeval teavitati kaebajat, et tema ema suri eutanaasia tagajärjel. Selle peale saatis kaebaja professor D.-le kirja, kus ta kirjutas, et tal ei olnud võimalik jätta oma emaga hüvasti ning, et ta määras arsti uurima oma ema haiguslugu. Uuriv arst märkis peale seda, et haigusloos ei olnud kaebaja ema eutanaasia deklaratsiooni.

2013. aasta juunis jõudis eutanaasia hindamise komisjon järeldusele, et kaebaja ema eutanaasia viidi läbi vastavalt eutanaasiaseaduses sätestatud tingimustele. 2013. aasta oktoobris nõudis kaebaja komisjonilt eutanaasiat fikseeriva dokumendi koopiat. Komisjon keeldus selle andmisest, sest väidetavalt oli selle andmine kaebajale keelatud. 2014. aasta veebruaris esitas kaebaja kaebuse professor D. suhtes arstide liidule. Menetluse konfidentsiaalsuse tõttu ei teavitatud teda menetluse tulemustest.

2014. aasta aprillis esitas kaebaja ka kuriteokaebuse, mille põhjal algatati uurimine, kuid mis lõpetati esimest korda 2017. aastal ning hiljem 2020. aasta detsembris, kui prokuratuur jõudis järeldusele, et eutanaasia viidi läbi vastavalt õigusaktides sätestatud nõuetele.

EIK-sse pöördudes tugineb kaebaja artiklitele 2, 8 ja 13 ning leiab, et riik ei täitnud oma kohustusi kaitsmaks kaebaja ema elu, sest kohustuslik eutanaasia protseduur oli läbi viimata. Samuti leiab kaebaja, et eutanaasia asjaolude uurimine polnud piisavalt tõhus ning põhjalik.

EIK seisukohad

EIK selgitas kõigepealt, et käesolev kaasus ei puuduta seda, kas on olemas õigus eutanaasiale, vaid seda, kas käesoleval juhul oli eutanaasia läbi viidud kooskõlas konventsiooniga. EIK märkis, et kaebaja kaebusi vaadatakse riigi positiivsete kohustuste aspektist.

EIK märkis seoses eutanaasia õigusraamistikuga Belgias, et eutanaasia eelne tegevus oli reguleeritud eutanaasiaseadusega ning sellest seadusest tulenesid mitmed sisulised ja menetluslikud tagatised, mis vastasid EIÕK artiklist 2 tulenevatele nõuetele. EIK leidis häältega viis kahe vastu, et selles osas artikkel 2 rikkumist ei ole.

Seoses õigusliku raamistiku järgimisega käesoleva asja eutanaasia teostamisel leidis EIK häältega viis kahe vastu, et artikkel 2 rikkumist ei esine, sest EIK hinnangul viidi eutanaasia läbi õigusraamistikus sätestatud tingimustel. EIK leidis, et eutanaasia oli kaebaja ema vaba tahe, mida ta oli korduvalt ja arusaadavalt väljendanud ilma välise surveta.

Seoses eutanaasiajärgse uurimisega märkis EIK, et tehti kaks uurimist, et kontrollida, kas kõnealune eutanaasia oli olnud seadusega kooskõlas. EIK leidis, et Belgia ei ole täitnud menetluslikku positiivset kohustust, sest EIK hinnangul ei olnud föderaalne eutanaasia hindamise komisjon piisavalt sõltumatu

käesoleva eutanaasia uurimisel ja hindamisel. Samuti leidis EIK, et läbiviidud kriminaalmenetlus oli liiga pikk. Sellest tulenevalt tuvastas EIK artikkel 2 rikkumise.

Seoses artikliga 8 leidis EIK, et eutanaasiaseaduse kohaselt oli arstil kohustus patsiendi lähedastele rääkida patsiendi eutanaasiast ainult siis, kui patsient seda soovis. Käesoleval juhul oli arstid mitmel korral kaebaja emal soovitanud, et ta võtaks oma lastega ühendust. Iga kord kaebaja ema keeldus ja teatas, et ta ei taha oma lastega suhelda. Kaebaja ema oli arstide palvel ühel hetkel kirjutanud oma õele ja lastele meili, kus teatas, et soovib eutanaasiat. Kaebaja õde vastas sellele meilile, kus ütles, et austab oma ema soovi. Kaebaja polnud sellele meilile vastanud. Sellest tulenevalt leidis EIK, et kaebaja ema abistanud arstid olid teinud kõik mõistliku ning järginud seadusest tulenevat konfidentsiaalsuse kohustust. EIK hinnangul ei saa seadusandjat kritiseerida selle eest, et ta kohustas arste austama patsiendi soove või selle eest, et kehtestas neile meditsiini saladuse hoidmise kohustuse. EIK leidis, et käesoleval juhul artikkel 8 rikkumist ei esine.

EIK leidis, et Belgia peab kaebajale maksma 2211.30 eurot kulude katteks. Kahju hüvitist EIK välja ei mõistnud, sest sellekohast taotlus kaebaja EIK-le ei esitanud.

Lahendile on lisatud eriarvamused

[Lahend](#) (prantsuse keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

04. oktoober 2022

Lahend 37474/20 - seaduse alusel loodud kohus

Besnik Cani vs. Albaania

Artikkel 6

Asjaolud

2016. aastal algas Albaanias riiklik kohtureform, sest oldi mures korruptsiooni pärast. See hõlmas kõigi kohtunike ja prokuröride kontrollimist. Kaebaja oli prokurör ja ta vallandati 2020. aastal peale seda, kui tema suhtes algatatud menetluses leiti, et ta oli oma deklaratsioonides esitanud oma vara kohta ebatäpseid andmeid. Sellise otsuse tegi eriapellatsioonikoda. Kaebaja taotles ühe tema asja läbivaadanud kohtuniku (L.D.) taandamist, sest leidis, et see kohtunik ei oleks tohtinud olla selles kojas, sest see kohtunik oli pannud 1997. aastal toime seadusrikkumise ja seetõttu ringkonnakohtuniku ametist vabastatud ning lähtuvalt eriapellatsioonikoja reeglite kohaselt ei oleks tohtinud sellisel juhul see kohtunik eriapellatsioonikojas kohtuniku ametis olla. Kaebaja taandamistaotlus jäeti nii koja kui ka hiljem konstitutsioonikohtu poolt läbi vaatamata, sest nad leidsid, et neil puudub selleks pädevus.

EIK-sse pöördudes tugines kaebaja eelkõige artiklile 6 ning ka artiklitele 8 ja 13 ning leidis, et tema juhtumit ei vaadanud läbi „seaduse alusel loodud kohus“ ning, et tal puudusid tõhusad õiguskaitsevahendid oma õiguste kaitseks.

EIK seisukohad

EIK märkis, et valitsuse väide, et nad ei teadnud L.D. ametist vabastamisest, ei pidanud paika. EIK leidis, et asjakohased ametiasutused olid kohustatud kontrollima, kas L.D. vastab eriapellatsioonikoja nõuetele ning EIK juhtis ka tähelepanu, et L.D.-le määratud distsiplinaarkaristus oli ka ametlikult registreeritud.

EIK leidis, et kaebaja oli esitanud piisavalt tõsise väite L.D. ametisse nimetamise osas ning ka ilmnis siseriikliku õiguse ilmselge rikkumine L.D. ametisse nimetamise osas. Sellest tulenevalt tuvastas EIK artikkel 6 rikkumise. EIK leidis, et kaebust ei ole vaja uurida artikkel 8 alusel.

EIK leidis, et rikkumise tuvastamine on piisavaks õiglaseks hüvitiseks kaebajale mittevaralise kahju eest.

Artikli 46 raames märkis EIK, et kontrollmenetlusel olid kaebaja jaoks väga tõsised tagajärjed, sest ta vallandati prokuröri ametikohalt ning talle määrati eluaegne keeld töötada prokuröri või kohtunikuna. EIK leidis, et kõige sobivam heastamisviis oleks, kui „seaduse alusel kohus“ taasavaks kaebaja kaasuse ning vaataks selle uuesti läbi.

Lahendile on lisatud eriarvamus.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

04. oktoober 2022

Lahend 2513/14 - õigus vabadele valimistele

Kara-Murza vs. Venemaa

Protokolli nr 1 artikkel 3

Asjaolud

Kaebaja on ajakirjanik ja opositsiooni poliitik, kellel on nii vene kui ka briti kodakondsus. 2013. aastal esitati ta ühe opositsioonilise erakonna kandidaadiks Jaroslavli piirkonnaduumasse. Ta registreeriti kandidaadiks selle piirkonna valimiskomisjoni poolt. Seejärel tema registreering tühistati regionaalkohtu poolt, sest asjassepuutuvad siseriiklikud õigusaktid keelasid topeltkodakondsusega isikutel valimistel kandideerida. Kaebaja vaidlustus selle otsuse peale jäeti rahuldamata.

EIK-sse pöördudes tugineb kaebaja protokoll nr 1 artiklile 3 ning väidab, et siseriiklikud kohtud keelasid tal valimistel kandideerida, kuna tal on topeltkodakondsus ilma, et tema olukorrale oleks antud individuaalne hinnang. Tema arvates mõjutab selline keeld palusid vene kodanike, sest paljudel isikutel on topeltkodakondsus seoses Nõukogude Liidu lagunemisega.

EIK seisukohad

EIK märkis, et käesoleval juhul on protokoll nr 1 artikkel 3 kohaldatav, sest kaebaja registreeringu tühistamine kujutas endast sekkumist tema õigusesse kandideerida valimistel. EIK ei saanud nõustuda, et käesoleval juhul oli sekkumise eesmärk kaitsta põhiseadusliku korda ja tagada valimisseaduste järgimine, sest käesoleval juhul oli sekkumine olnud ebaproportsionaalne väidetavate eesmärkidega.

EIK viitas kohtuasjale [Tănase vs. Moldova](#), kus leiti, et rohkem kui ühe kodakondsuse omamine ei tohiks olla põhjuseks, miks üksikisik ei tohi olla parlamendi liige. EIK märkis, et erinevad lähenemisviisid võivad aga olla õigustatud, kui eksisteerivad erilised ajaloolised või poliitilised asjaolud. Käesoleval juhul pole valitsus selliseid asjaolusid kohtule esitanud.

EIK märkis ka, et kaebajal kandideerimise keelamine oli eriti piirav meede, hoolimata sellest, et riigiasutustel oli selles valdkonnas suur kaalutusõigus. EIK leidis, et keeld oli sõnastatud imperatiivselt ja see ei näinud ette erandeid. EIK leidis, et see keeld puudutas ka suurt hulka Venemaa kodanikke.

Sellest tulenevalt tuvastas EIK protokoll nr 1 artikkel 3 rikkumise.

Kuna kaebaja ei esitanud kahju hüvitamise nõuet, siis EIK ei mõistnud talle mingit kahju hüvitist välja.

Lahendile on lisatud eriarvamused.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

6. oktoober 2022

Lahend 35599/20 - sõltumatu kohus, õigus eraelu kaitsele ja õiguste piiramise kitsendused

Juszczyszyn vs. Poola

Artiklid 6, 8 ja 18

Asjaolud

Kaasus puudutab kaebaja (kohtunik) suhtes toimunud distsiplinaarmenetlust. Kaebaja lähetati 2019. aastal Olsztyni ringkonnakohtusse, kust ta tegi tsiviilasja läbivaatamisel määruse, millega ta kohustas Seimi kantselei juhti esitama koopiad kohtunikukandidaatide toetusnimekirjadest uuele riiklikule kohtunike nõukogule (NCJ). Samuti andis ta korralduse esitada kandidaatide toetamisest loobunud kodanike või kohtunike avaldused. Tekkis küsimus, kas tal oli õigus sellist määrust ja korraldust teha. Varsti pärast seda lõpetas justiitsminister kaebaja lähetuse ringkonnakohtus. Ministeeriumi pressiteate kohaselt tehti selline otsus seetõttu, et kaebaja tegevus kujutas endast lubamatut sekkumist põhiseaduslike organite tegevustesse, mille kohaselt ei ole ühelgi kohtunikul õigust hinnata teise kohtuniku staatust.

Peale seda algatati kaebaja suhtes distsiplinaarmenetlus. Tema volitused kohtunikuna peatati ajutiselt kuni NCJ otsuse tegemiseni. Distsiplinaarkolleegiumi esimene aste leidis, et kaebaja tegevus ei õigustanud tema volituste peatamist. Teine aste leidis, et kaebaja oli toime pannud rikkumised, milleks olid kohtuniku ametiväärrikuse kahjustamine ning ilmne seaduserikkumine. Teine aste leidis, et kaebaja ametivolituste peatamine oli õigustatud ja, et talle määratud 40% suurune palga vähendamine oli vastuvõetav.

EIK-sse pöördudes tugineb kaebaja artiklite 6-1, 8 ja 19 ning leiab, et distsiplinaarkolleegium ei ole „seadusega loodud kohus” ja distsiplinaarkolleegiumi liikmed keeldusid argumentide vastuvõtmisest, mis ei olnud nende endi huvides. Samuti leiab kaebaja, et tema volituste peatamine oli rikkunud tema õigust eraelu austamisele ja sellel meetmel ei olnud õigustatud huvi, vaid selle eesmärk oli teda karistada ja veenda teda loobuma kohtunike ametisse nimetamise seaduslikkuse kontrollimisest. Lisaks leiab kaebaja, et periood, mille jooksul tema palka 40% vähendati, oli ebaproportsionaalselt pikk.

EIK seisukohad

EIK leidis sarnaselt ja kooskõlas oma põhjendustega kohtuasjas [Reczkowicz vs. Poola](#) eelkõige, et distsiplinaarkolleegium ei olnud „seadusega loodud sõltumatu ja erapooletu kohus”.

EIK leidis, et artikkel 8 on kohaldatav käesoleval juhul. EIK leidis, et kuna distsiplinaarkolleegium ei olnud seadusega loodud sõltumatu ja erapooletu kohus, ei saanud seda pidada „kohtuks” ja seetõttu olid distsiplinaarkolleegiumi otsused ebaseaduslikud. Kaebaja kõrvaldati töölt kohtuotsuse tegemise tõttu, mis on EIK hinnangul täiesti erandlik meede. Kohtunikel on vaja säilitada usaldus kohtunike vastu, mis ajendas ka kaebajat kõnealust otsust tegema ning ta tegi seda ilma pahatahtlikkuse ja hooletuseta. EIK jõudis järeldusele, et kohtunike tagatised distsiplinaarmetmete meelevaldse

rakendamise suhtes olid ebapiisavad. Lisaks ei olnud kaebajal otsust tehes võimalik ette näha, et see toob kaasa tema volituste peatamise.

Kaebaja väitis, et tema karistamine ei toimunud artiklis 8 ettenähtud põhjustel ja seega oli tegemist artikli 18 rikkumisega. EIK leidis, et kaebaja kohtuotsuse käsitlemine distsiplinaarsüüteona, mis õigustas kohtuniku ametivolituste peatamist, oli vastuolus kohtute sõltumatuse ja õigusriigi põhimõtetega. EIK leidis, et kaebaja suhtes rakendatud distsiplinaarmedmete peamine eesmärk oli teda karistada ja veenda teda loobuma uute NCJ kohtunike ametisse määramise hindamisest.

Kokkuvõtvalt tuvastas EIK artiklite 6, 8 ja 18 rikkumised. EIK leidis, et Poolal tuleb kaebajale maksta mittevaralise kahju hüvitiseks 30 000 eurot.

Lahendile on lisatud eriarvamused.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

6. oktoober 2022

Lahend 37610/18 - väljaandmine

Liu vs. Poola

Artikkel 3

Asjaolud

Taiwanist pärit kaebaja vahistati Poolas 6. augustil 2017 rahvusvahelise vahistamismääruse alusel. 2017. aasta septembris taotlesid Hiina ametivõimud, et Poola annaks ta Hiina Rahvavabariigile välja. 2018. aasta veebruaris otsustas esimese astme kohus, et kaebaja Hiinale väljaandmine on kooskõlas Poola seadustega. Samuti märkis kohus, et ei olnud põhjust arvata, et kaebajat ähvardab Hiinas piinamine, muu väärkohtlemine või ebaõiglane kohtupidamine. Apellatsioonikohus jättis 26. juulil 2018 esimese astme kohtu otsuse muutmata.

12. septembril 2018 teatas EIK valitsusele ajutise meetme rakendamisest vastavalt reeglile 39, et kaebajat ei antaks Hiinale välja. Inimõiguste volinik esitas 7. mail 2019 kaebaja nimel kassatsioonkaebuse Poola ülemkohtule, kus see jäeti 1. oktoobril 2020 rahuldamata.

EIK-sse pöördudes tugineb kaebaja artiklile 3 ja leiab, et kui ta antakse Hiinale välja, siis teda ootaks seal piinamine, väärkohtlemine ja ebaõiglane kohtumenetlus. Samuti tugineb kaebaja artiklitele 5 ja 6 ning leiab, et tema väljaandmise otsustamise menetlus on olnud liiga pikk.

EIK seisukohad

Artikkel 3

EIK ei olnud veendunud, et siseriiklikud ametivõimud olid kaebaja olukorda piisavalt hinnanud. Seda eelkõige seetõttu, et nad ei olnud uurinud ÜRO viimaseid aruandeid ja teiste rahvusvaheliste organisatsioonide aruandeid Hiina vanglasüsteemi kohta, mis viitasid sellele, et Hiina vangistussüsteemis esineb kahtlusaluste piinamist ja väärkohtlemist. Lisaks olid Hiina valitsuselt saadud tagatised olnud üksnes mitteametlikud tagatised. Seetõttu leidis EIK, et on usutav, et kaebajat ähvardab Hiinas piinamine ja väärkohtlemine. Sellest tulenevalt tuvastas EIK artikkel 3 rikkumise.

Artikkel 5-1

EIK märkis, et kaebaja oli vahi all alates 6. augustist 2017. EIK leidis, et kaebaja vahi all pidamine kuni 2018. aasta juunini oli põhjendatud seoses väljaandmise ja varjupaigataotluse menetlusega. Samas kaebaja vahi all pidamine peale seda perioodi polnud enam põhjendatud, sest ei olnud esitatud adekvaatseid põhjuseid.

Valitsus väitis, et EIK kehtestatud ajutine meede takistas tal tegutseda. EIK leidis, et see ei mõjutanud artikli 5 kohaldatavust.

EIK leidis, et kuna ametivõimud ei suutnud tagada kaebajale mõistliku pikkusega menetlust ja on ebamõistlikult kaua pidanud kaebajat vahi all kinni, siis kaebaja kinnipidamine ei olnud seaduslik ja tuvastas artikli 5 lõike 1 punkti f rikkumise.

Teised artiklid

EIK leidis, et pole vajadust kaebaja kaebust uurida artikli 6 alusel, sest EIK tuvastas juba artikli 3 rikkumise.

Artikkel 41

EIK leidis, et Poola peab kaebajale maksma mittevaralise kahju hüvitiseks 6000 eurot ja kulude katteks 12 000 eurot.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)